

Hans Boserup
Susse Humle

MEDIATIONS PROCESSEN I PRAKSIS

nyt
juridisk
forlag

Mediationsprocessen i praksis

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djøf-forlag.dk)

Hans Boserup og Susse Humle

Mediationsprocessen i praksis

Nyt Juridisk Forlag
2012

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djøf-forlag.dk)

Hans Boserup og Susse Humle
Mediationsprocessen
i praksis

2. udgave, 1. oplag

© 2012 by Nyt Juridisk Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Illustrator: Peter Nielsen
Omslag: Bo Helsted
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro

Printed in Denmark 2012
ISBN 978-87-7673-262-2

Nyt Juridisk Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Indholdsfortegnelse

Forord	13
Forord til 2. gennemreviderede udgave	14
Indledning	17
Kapitel 1. Afgrænsning af mediationsbegrebet	21
Definition af mediation	21
Mediation er ikke noget nyt	21
Mediation er et flertydigt begreb	22
Den oprindelige mediationsmodel	22
Mediation er en struktureret proces	24
Kritik af mediationsprocessen	25
Kapitel 2. Forud for en mediation	29
Mediationsklausuler i kontrakter	29
Mediationsklausul	29
Forhåndskendskab til konflikten	30
De fysiske rammer	31
Antallet af møder	32
Parterne i konflikten	32
Støttepersoner	33
Bevisførelse	33
Caucus (Separate møder)	33
Kapitel 3. Oplysningsfasen (1)	37
Introduktion til proces og regler	37
Parternes version af konflikten	38
Hvem begynder?	40
Ved regelbrud	41
Mediators kommunikationsredskaber	41
Aktiv lytning	42
Opsummering og gentagelser	43

Tavshed	44
Opsummeringer	44
Spørgeteknik	46
Lineære spørgsmål	48
Cirkulære spørgsmål	49
Åbne spørgsmål	53
Lukkede spørgsmål	53
Empatisk lytning	54
Moderering	60
Reframing (omskrivning)	60
Nonverbal kommunikation	62
At sætte sig i den andens sted	63
Afslutning af oplysningsfasen (1)	64
Kritik af oplysningsfasen	64
 Kapitel 4. Afgrænsningsfasen (2)	71
Fra krav til interesser og behov	71
Substantielle, proceduremæssige og psykologiske behov ...	73
Skjult dagsorden	75
Ulovlige, men reelle interesser	77
Neutralitet	77
Hvis parterne går i stå	78
Skifte fra affektiv til kognitiv proces	80
Afslutning på afgrænsningsfasen (2)	80
Kritik af afgrænsningsfasen	80
Kontrol	81
 Kapitel 5. Løsningsfasen (3)	83
Brainstorming	83
Forbindelseslinjer mellem parternes forslag	87
Enighed om objektive eller fælles kriterier	89
Kritik af løsningsfasen	90
 Kapitel 6. Forhandlingsfasen (4)	91
Kompromis contra konsensus	91
Det sværeste til sidst	93
Forhandlingsstil	93
Forhandlingsmatematik	95
Realitetstestning	96
Retlige overvejelser	97

Tilstand af dødvande	98
Afbrydelse af mediationsforløb	99
Mediationsforløbet bringes til ophør	99
Kritik af forhandlingsfasen	100
Kapitel 7. Aftalefasen (5)	103
Retsbaseret versus interessebaseret aftale	103
Krav til aftaleerklæringen	104
Aftalens indhold	105
Hvem udfærdiger aftalen?	106
Før aftalen underskrives	107
Efter aftalens indgåelse	107
Misligholdelse og tvangseksekution	108
Kapitel 8. Hovedstrømninger inden for mediation	111
Den oprindelige mediationsmodel	111
Mediationsmodellernes udvikling	112
Aftalefokuseret mediation (settlement-driven)	113
Psykolog- og terapeutmediation	114
Kognitiv systemisk mediation	114
Transformativ mediation	119
Humanistisk mediation	124
Narrativ mediation	126
Postmoderne epistemologi	127
Eksternalisering	128
Dekonstruktion	129
Kronologisk oversigt	130
Opsumming efter fællestræk	130
Andre metoder til nuancering	134
Facilitativ og evaluativ mediation	134
Snæver og bred mediation	136
Evaluativ-snæver mediation	137
Facilitativ-snæver	138
Evaluativ-bred mediation	139
Facilitativ-bred mediation	141
Evaluativ, facilitativ, snæver eller bred mediation?	142
Kapitel 9. Parter i konflikt	145
Konflikter påvirker	145
Vrede og hævnfølelse	146

Parter i krise	148
Cullbergs kriseteori	148
Chokfasen	150
Reaktionsfasen	150
Bearbejdningsfasen	152
Nyorienteringsfasen	152
Krise og sorgarbejde	152
Uegnede personlighedstyper	153
Parternes magtbalance	155
 Kapitel 10. Mediators rolle	 157
Uddannelse af mediatorer	157
Kodeks for mediatorer	160
Mediator kan forlade mediationen	160
Kvalificering af mediatorer	161
Andre kvalifikationer	162
Afklaret forhold til konflikter	163
Naturlig myndighed	164
At kunne rumme mennesker, som viser følelser	165
At være bevidst om egne følelser	165
At være bevidst om eget kropssprog	165
At kunne lede og strukturere	166
Co-mediation	167
Kritik mod mediators selvforståelse	168
 Kapitel 11. Advokaters rolle i mediation	 169
Advokatens rolle i mediationsprocessen	169
Fortrolighed	170
Forberedende møder	171
Forståelse af magtbalance	171
Advokatens forelæggelse?	172
Hvad advokater bør vide om mediation	173
Kodeks for god advokat/mediatorskik	174
Når advokaten er partsrepræsentant	174
Overførsel af mediationsmetoder på klientforhold	175
Forbehold ved advokaters deltagelse	176
Metodens anvendelsesområder – introduktion til kapitel 12-17	177

Kapitel 12. Konfliktråd (offer-gerningsmand)	
mediation	179
Særlige forhold	179
Den juridiske ramme	180
Fakta	181
Processens struktur og formål	183
Erfaringer med konfliktråd i Nordamerika	184
Konfliktråd i Norge	186
Nogle af hovedtrækene i 2009-2011	188
Debatten om de norske konfliktråd	189
Hvilken type sager har været behandlet i danske konfliktråd?	192
Hvad har parterne fået ud af at mødes i konfliktråd?	194
Domme, hvor konfliktråd har været drøftet under retssagen	197
Kapitel 13. Retsmægling	203
Statistik for civile sager – 1. halvår 2010	204
Hvilken stilart?	205
Norsk retsmægling	208
Kritik	212
Kapitel 14. Familiemediation	215
Karakteristika ved familiekonflikter	215
Mægling i voldelige parforhold	218
Konfliktmægling hos statsforvaltningerne	219
Processens metode og principper	219
Evaluering af konfliktmægling i Københavns Statsamt	221
Institutionalisering	222
Kapitel 15. Skolemediation	225
Mediation i danske skoler	226
Norske erfaringer med skolemediation	228
Svensk program om skolemediation	229
Kapitel 16. Konferencemodeller	231
Miljø- og plankonflikter	231
Ungdomskriminalitet	232
Tvangsfjernelse	232
Family Group Conferencing i New Zealand	233

Straffesager	235
Fjernelsessager	237
Effekt	237
Familieråd i Sverige	238
Familieråd i Norge	239
Familierådslagning i Danmark	240
Relationelle forudsætninger	242
Flere og parallelle processer	242
Ulemper ved konferencemodellen i straffesager	243
»Sentencing Circles« i Canada	243
 Kapitel 17. Konfliktløsningsdesign	251
Tre strategier til håndtering af konflikter	251
Analyse	252
Hvad skal undersøges?	253
Design	253
Øresundsbroen og Billund Lufthavn	258
 Kapitel 18. Etiske dilemmaer	259
Hvad er etik?	259
Etik i mediation	261
Regulering af etik i mediation	261
Neutralitet og upartiskhed	263
Domæneteoriens	265
Retfærdighed	267
Magtbalance	270
Forskellig forhandlingsstil	271
Ulige taletid	271
En af parterne lyver	272
Dominans eller misbrug	272
Teknikker til afbalancering af parterne	273
Rådgivning og informeret beslutningstagen	274
Fortrolighed og tavshedspligt	275
Advokatnævnspraksis	275
Dispositive sager	277
Ægteskabssager	277
Strafferetsplejen	279
Strafbare forhold i civile sager	279
Prioriteter i konflikt med hinanden	280